

LIKKUTEI TORAH • SHABBOS SHUVAH • MAAMAR 1

שובה ישראל כו'

« Reviens, Israël »

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/likkutei-torah/shabbos-shuvah/1/

1 שובה ישראל כו'. הנה יש ב' בחינות יעקב וישראל וכתוב לאי עקב יאמר כו' והענין

«Reviens, ô Israël», etc. Or, il existe deux niveaux, Yaakov et Israël; et il est écrit: «On ne t'appellera plus Yaakov», etc. Voici l'explication.

הנה נודע כי תכלית בריאת העולמות להיות לו ית' דירה בתחתונים דהיינו ע"י אתכפיה סט"א [סטרא אחרא] ואתהפכא חשוכא לנהורא כו' כי

Or, on sait que le but de la création des mondes est qu'il y ait pour Lui, béni soit-Il, une demeure dans les mondes inférieurs, c'est-à-dire par la soumission de la sitra a'hra (itkafya) et la transformation de l'obscurité en lumière (it'hap'ha), etc. Car

הנה עולם הוא מלשון העלם שהוא החשך וההסתר שמעלים ומסתיר אור א"ס ב"ה השוכן בתוכו ונראה ליש ודבר בפני עצמו וחשך זה יתהפך לאור לע"ל [לעתיד לבוא]

en effet, le mot olam («monde») dérive du terme hélem («dissimulation»): il désigne l'obscurité et le voilement qui dissimulent et cachent la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui réside en lui, de sorte qu'il semble être une réalité (yech), une chose en soi. Et cette obscurité sera transformée en lumière dans le Monde futur,

כי עין בעין יראו כו' והיינו על ידי מעשינו ועבודתנו בימי הגלות בבחי' אתכפיה ואתהפכא של הנפש מזה לעומת זה בקיום מ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך

car «œil à œil ils verront», etc. Cela se réalisera grâce à nos actes et à notre service divin pendant les jours de l'exil, selon le mode de la soumission et de la transformation de l'âme, qui se tient «l'une en face de l'autre», en accomplissant ce qui est écrit: «Sache aujourd'hui et prends-le à cœur

כי הוי"ה הוא האלקים כו' שעל ידי בחי' ידיעה זו שבהיום לעשותם שהיא בחי' ידיעה לבדה זוכה לימות המשיח למחר לקבל שכרם בבחינת ראייה ממש

que Havaya est Elokim», etc. Car, grâce à ce niveau de connaissance, qui relève du «jour où il faut les accomplir» et qui n'est que connaissance, on mérite, aux jours du Machia'h, «demain, de recevoir leur récompense», au niveau de la vision véritable,

כי עין בעין יראו כו' ועמ"ש סדי"ה כי תשמע בקול וענין הוי' הוא האלקים הוא ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה (שילוב שם הוי"ה בשם אלקים ואדני"י ושילוב שם אלקים ואדני בשם הוי')

car «œil à œil ils verront», etc. Voyez aussi ce qui est écrit à la fin du discours qui commence par «Lorsque tu écouteras la voix». Le sens de «Havaya est Elokim» est celui de l'unité supérieure (yi'houda ila'a) et de l'unité inférieure (yi'houda tata'a) (l'entrelacement du Nom Havaya dans les Noms Elokim et Ado-nai, et l'entrelacement des Noms Elokim et Ado-nai dans le Nom Havaya)

שבק"ש [שבקריאת שמע] אחד וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם) שע"ז יבוא לואהבת כו'

présentes dans le Chema: «Un» et «Béni soit le nom de la gloire de Son royaume à jamais» (voyez aussi ce qui est écrit dans le discours qui commence par «Sortez et voyez», au sujet de «Levez vos mains»). C'est ainsi que l'on parviendra à «Tu aimeras», etc.,

ולהיות בבחי' אתכפיא ואתהפכא כו' ולכך קורין ק"ש [קריאת שמע] פעמים בכל יום ערב ובוקר לפי שצ"ל יחוד זה של הוי' הוא האלקים בשמים ממעל

et à se trouver dans le mode de la soumission et de la transformation, etc. C'est pourquoi nous récitons le Chema deux fois chaque jour, le soir et le matin, car cette unité de «Havaya est Elokim» doit être «dans les cieux au-dessus

ועל הארץ כו' וכנגד ב' בחי' אלו שהם שמים וארץ קורין ק"ש [קריאת שמע] פעמיים ערב ובוקר

et sur la terre», etc. ; et, correspondant à ces deux niveaux, qui sont le ciel et la terre, nous récitons le Chema deux fois, le soir et le matin.

(וע' מ"ש מענין ערב ובוקר מדת לילה ומדת יום בד"ה תחת אשר לא עבדת והוא ג"כ ענין כי אל דעות שיש ב' דעות שמלמטה למעלה נקי יש מאין

(Voyez aussi ce qui est écrit au sujet du soir et du matin, l'attribut de la nuit et l'attribut du jour, dans le discours qui commence par « Parce que tu n'as pas servi ». C'est également le sens de « Car D.ieu est un D.ieu de connaissances » : il existe deux [types de] connaissance ; [le point de vue] de bas en haut est appelé « quelque chose à partir de rien » (yéché méayin),

וזהו מדת לילה ומלמעלה למטה הוא בהפך שלמעלה היש ולמטה כלא חשיב וזהו מדת יום ועיין מ"ש סד"ה והיה מספר בני ישראל).

et c'est là l'attribut de la nuit; tandis que, de haut en bas, c'est l'inverse: ce qui est en haut est l'existence (yéché), et ce qui est en bas est « considéré comme rien »; c'est là l'attribut du jour. Voyez aussi ce qui est écrit à la fin du discours qui commence par « Et le nombre des enfants d'Israël sera ».)

והנה כמו שיש בעולם שמים וארץ כך יש בנפש האדם ב' בחינות אלו כי הנפש כלולה מארבעה בחינות אלו שכל ומחשבה דבור ומעשה (ועיין זח"ג [זהר חלק ג] פנחס ר"כ ע"ב ע"פ אין מעשה וחשבון כו')

Or, de même que le monde comprend un ciel et une terre, l'âme de l'homme comprend elle aussi ces deux niveaux, car elle est constituée de quatre niveaux: l'intellect et la pensée, la parole et l'action. (Voyez aussi le Zohar, partie III, Pin'has, 220b, sur le verset « Il n'y a ni action ni compte », etc.)

והנה השכל והמחשבה הם בחינת שמים והדיבור והמעשה הם בחי' ארץ שעם היות שגם המחשבה היא בחינת לבוש אל הנפש

Or, l'intellect et la pensée sont le niveau du ciel, tandis que la parole et l'action sont le niveau de la terre. Car, bien que la pensée soit elle aussi un vêtement de l'âme,

כמו הדבור והמעשה מ"מ היר המחשבה כלולה ומתאחדת עם הנפש המשכלת וא"א להיות לה שכל בלי אותיות המחשבה

comme le sont la parole et l'action, la pensée est néanmoins incluse dans l'âme intellectuelle et unie à elle; il lui est impossible d'avoir de l'intellect sans les lettres de la pensée.

והרי הוא כהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה משא"כ הדבור והמעשה הם בחינות נפרדים מן הנפש ואין הנפש מתלבשת בהם תמיד אלא בעתים שמדבר ועושה כו'

Elle est ainsi semblable à cette sauterelle dont le vêtement provient d'elle-même et se trouve en elle-même. En revanche, la parole et l'action sont des niveaux séparés de l'âme; l'âme ne s'en revêt pas constamment, mais seulement aux moments où l'on parle et où l'on agit, etc.

ולכן נקרא בשם ארץ וצ"ל אתכפיא ואתהפכא בנפש מזה לעומת זה בין בבחי' שמים ובין בבחי' ארץ שיהיו כל הארבעה בחינות מיוחדים לה' לבדו

C'est pourquoi elle est appelée « terre ». Il faut donc que l'âme soit soumise et transformée, de « l'un à l'opposé de l'autre », tant au niveau du ciel qu'à celui de la terre, afin que ses quatre niveaux soient tous unis à D.ieu seul.

דהיינו שהשכל והדבור יהיו ממולאים מתורה דאורייתא מחכמה כו' ודברת בם כו' ובחי' המעשה מפורש בפרשה שניה ואספת דגנך הוא מעשה הצדקה כו'

c'est-à-dire que l'intellect et la parole soient remplis de Torah, car la Torah [provient] de 'Hokhma (sagesse), etc., et «vous en parlerez», etc.; quant au niveau de l'action, il est explicitement énoncé dans la deuxième section : «et vous recueillerez votre grain», ce qui désigne l'acte de charité, etc.

והנה יחודא תתא ה היא בחי' יעקב י' עקב י' בחי' חכמה וביטול הנמשך בבחינת עקב וסוף המדרגה להיות אתכפיא ואתהפכא

Or, l'unité inférieure (yi'houda tata'a) est le niveau de Yaakov : youd-akev («talon»), le youd étant le niveau de 'Hokhma et de l'annulation de soi (bitoul), qui se prolonge jusqu'au niveau du talon, à l'extrémité du degré, afin qu'il y ait soumission et transformation.

והיינו כשעדיין האדם בבחינת מלחמה באתכפיא ואתהפכא זו שאז מדת אלקים וצמצום להיות עלמא דפרודא היא הגוברת בו והיא עיקרית בנפש האדם

C'est-à-dire lorsque l'homme est encore au stade du combat, dans cette soumission et cette transformation, car alors l'attribut d'Elokim et le tsimtsoum (contraction), qui font qu'il y ait un monde de séparation (alma deperouda), prédominent en lui et sont essentiels dans son âme ;

אלא שממשיך בחינת יו"ד דהיינו שילוב הוי' באלקים ואדנ"י כי הוי"ה בחכמה כו' אבל ישראל
mais il ne fait que faire descendre le niveau du youd, c'est-à-dire l'entrelacement de Havaya dans Elokim et Ado-nai, car «Havaya, par 'Hokhma», etc. Mais Yisrael :

כי שרית עם אלקים שכבר גבר שם הוי' על שם אלקים דהיינו שילוב שם אלקים ואדנ"י בהוי'
«car tu as lutté avec Elokim»: le Nom Havaya a déjà prévalu sur le Nom Elokim, c'est-à-dire l'entrelacement des Noms Elokim et Ado-nai dans Havaya ;

והרי הוא למעלה מבחי' אלקים הוא הצמצום כו' ועם אנשים הם כחות המתפשטות משם אלקים שהם שלוחי הדין והקטרוג כו' (ועי' זח"א [זוהר חלק א] וישלח קע"ד א') :

il se trouve donc au-dessus du niveau d'Elokim, qui est le tsimtsoum, etc. Et « avec les hommes » : ce sont les forces qui se déploient à partir du Nom Elokim, agents du jugement et de l'accusation, etc. (Voir aussi le Zohar, partie I, Vayichla'h, 174a.)

2 ב והנה כתיב וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו הוי"ה הוא האלקים ב"פ [בי פעמים] (במלכים א' ס"י י"ח)

2. Or, il est écrit : « Tout le peuple le vit, tomba sur sa face et dit : "Havaya est Elokim" », deux fois (I Kings, chapter 18).

(ועיין מזה ברבות בקהלת קרוב לסופו ס"פ זכובי מות יבאיש יביע שמן רוקח וזח"ג [וזוהר חלק ג] (ס"ה א' רס"ד א')

(À ce sujet, voir [Midrash] Rabbah sur Koheles, vers la fin, à la fin du passage « Les mouches mortes font fermenter l'huile du parfumeur et la font couler » ; et le Zohar, partie III) (65a, 264a) ;

זח"א [זוהר חלק א] (מ"ה א') בתד"א [בתנא דבי אליהו] פיי"ז ירושלמי פ"ג [פרק ג'] דתענית ה"ד ועי' בפרש"י [בפירוש רש"י / בפירוש רש"י] (בשופטים ס"י ה') בפסוק שמעו מלכים ובכרמל יאמר ב"פ [בי פעמים].

Zohar, partie I (45a) ; Tanna DeBei Eliyahu, chapitre 17 ; Talmud de Jérusalem, chapitre 3 de Taanis, halachah 4 ; et voir le commentaire de Rachi (sur Judges, chapter 5) au verset « Écoutez, ô rois », [selon lequel] au Carmel, la déclaration sera prononcée deux fois.

ולחבין למה כפלו ב"פ [בי פעמים]. אך הענין כי הוי"ה הוא האלקים יש בו ב' פירושים הא' שהוי"ה הוא גילוי אור א"ס ב"ה בבחי' המשכה והתפשטות

Or, pour comprendre pourquoi ils la répétèrent deux fois : « Havaya est Elokim » a deux significations. La première est que Havaya est la révélation de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, sous la forme d'un flux qui se répand et se déploie,

שהיא מבחי' הוי' וחסד זכר חסדו להוות כל ההוויות הוא הוא עצמו האלקים וצמצום שנתצמצם להיות עולמות נפרדים בעלי גבול

qui relève du niveau de Havaya et de 'Hessed (bonté) — « Il s'est souvenu de Sa bonté » — afin de faire exister tous les êtres ; cette lumière même est Elokim, ainsi que le tsimtsoum (contraction) par lequel elle s'est contractée afin que soient des mondes distincts et limités,

ברכוי התחלקות המדרגות מינים ממינים שונים שהצמצום הזה עם היות שכאמת הוא צמצום גדול לגבי אור א"ס ב"ה שאינו בבחי' גבול מ"מ הוא הוי"ה

avec une multitude de niveaux divisés en espèces de toutes sortes. Car ce tsimtsoum, bien qu'il soit en vérité une grande contraction par rapport à la Lumière infinie, béni soit-Il, qui n'est pas limitée, est néanmoins Havaya même,

שהרי עי"ז נמשך בחי' הוי' להוות כל ההוויות מאין ליש שמבלעדי הצמצום לא היו העולמות כלל שהיו בטלים במקורם והיו כלא היו וא"כ גם הצמצום הוא הוי' והמשכת החסד ומיוחדים ביחוד גמור ואמיתי ממש

puisque, par lui, le niveau de Havaya se déploie pour faire exister tous les êtres, du néant à l'existence. Sans le tsimtsoum, les mondes n'existeraient pas du tout, car ils seraient annulés dans leur source et seraient comme s'ils n'étaient pas. Ainsi, le tsimtsoum aussi est Havaya même et le déploiement de 'Hessed ; ils sont unis d'une unité parfaite et absolument véritable.

(וע' מ"ש מזה בד"ה וידבר אלקים כו' אני הוי' וארא אל אברהם כו' וסד"ה וידעת היום) ופירוש השני

(Voir à ce sujet ce qui est écrit dans le discours commençant par « Et Elokim parla », etc., « Je suis Havaya », « Je suis apparu à Avraham », etc., ainsi qu'à la fin du discours commençant par « Sache aujourd'hui ».) Et la seconde signification :

כי בחי' הוי' והמשכת החסד שמהווה כל ההוויות שעל שם זה נקרא הוי' לשון הוה והיו"ד שבראש התיבה להורות שהוא מהוה תמיד הרי בחינה זו הוא

que le niveau de Havaya et le déversement de 'Hessed (bonté), qui fait exister tous les êtres — car c'est pour cette raison qu'on l'appelle Havaya, du terme hové, « être », et que le youd placé au début du mot indique qu'Il fait exister continuellement —, ce niveau est

רק בחי' אלקים וצמצום לגבי עצמותו ומהותו יתברך כביכול וכמ"ש אני הוי' הוא שמי שבחינת הוי' אינו אלא בחי' שם כמו עד"מ שם האדם אברהם שאינו אלא לזולתו לקרוא אותו בשמו

seulement le niveau d'Elokim et du tsimtsoum par rapport à Son Essence et à Son Être, béni soit-Il, pour ainsi dire ; comme il est écrit : « Je suis Havaya, tel est Mon Nom » : le niveau de Havaya n'est que celui d'un nom, comme, à titre d'analogie, le nom d'une personne, Avraham, qui n'existe que pour autrui, afin qu'on l'appelle par son nom,

אבל אין להשם ערך ויחוס כלל אל עצמות ומהות העדם שאינו ממהותו ולא מערכו כלל כך

mais le nom n'a absolument aucune comparaison ni aucun rapport avec l'essence et l'être de la personne, car il ne relève en rien de son être ni de sa mesure. De même :

הנה בחי' המשכה זו של הוי"ה וחסד מאור א"ס ב"ה להחיות העולמות ולהוותם מאין ליש אין ערוך אליו ית' כלל וכמשל זיו השמש מהשמש כו' כי

ce niveau du déversement de Havaya et de 'Hessed, depuis la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, pour donner vie aux mondes et les faire exister de rien en quelque chose, n'a absolument aucune commune mesure avec Lui, béni soit-Il, comme dans l'analogie de l'éclat du soleil [comparé] au soleil, etc. Car

הנה הוא לבדו ית' קדוש ומובדל מגדר עלמין וגם שמו נשגב בבחי' לבדו רק הודו וזיוו של שמו על ארץ וכו' הארה דהארה

Lui seul, béni soit-Il, est saint et séparé de la catégorie des mondes ; Son Nom aussi est «élevé», au niveau de «seul» ; seul «Son éclat» et le rayonnement de Son Nom sont «sur la terre», etc., un reflet d'un reflet ;

ואף גם זאת בבחיד על דייקא ולא שייך עליו ית' בחי' הוי" כי ענין הוי" יו"ד חכמה כו'

et même cela se situe précisément au niveau de «sur» (al). Le niveau de Havaya ne s'applique pas à Lui, béni soit-Il, car la signification de Havaya est le youd, 'Hokhma (sagesse), etc. ;

ולא שייך עליו ית' אפילו אנת חכים ולא בחכמה ידיעא אלא לגבי בחי' השתלשלות שנשתלו בחי' חכמה ובינה

et même «Tu es sage, mais non d'une sagesse connaissable» ne s'applique à Lui, béni soit-Il, que par rapport au niveau de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), dans lequel les niveaux de 'Hokhma et de Bina (compréhension) se sont déployés en chaîne ;

והרי הוא ית' מקור להן כמ"ש כי עמך מקור חיים והוא מקור החכמה ומקור הבינה

et Lui, béni soit-Il, en est la source, comme il est écrit : «Car auprès de Toi est la source de la vie», et Il est la source de 'Hokhma et la source de Bina ;

אבל אינו מתלבש ממש בבחי' חכמה כי החכמה מאין תמצא כתיב מבחינת אין דהיינו שאין התהוות החכמה מבחינת השתלשלות והתלבשות אור א"ס ב"ה ממש

mais Il ne S'habille pas véritablement dans le niveau de 'Hokhma, car il est écrit: «Et la 'Hokhma se trouve à partir de ayin (néant)»: à partir du niveau de ayin, c'est-à-dire que la 'Hokhma ne vient pas à l'existence par un enchaînement descendant et un habillage de la Lumière infinie, béni soit-Il, elle-même,

אלא מבחי' שהיא אין ואפס הוא בחי' זיו כו' כמ"ש במ"א (ועיין בד"ה לא תהי' [תהיה] משכלה)

mais d'un niveau qui est néant et nul, à savoir un rayonnement, etc., comme cela est expliqué ailleurs. (Voir aussi le discours commençant par «Aucune ne sera stérile».)

והרי זיו זה הוא עצמו צמצום רב ועצום לגבי אור א"ס ב"ה ע צמו כביכול

Or, ce rayonnement est lui-même une contraction immense et considérable par rapport à la Lumière infinie, béni soit-Il, elle-même, pour ainsi dire.

וזהו שאמר יעקב בתפלתו אם יהיה אלקים עמדי ושמרני כו' ושכתי בשלום אל בית אבי

C'est ce que Yaakov dit dans sa prière: «Si Elokim est avec moi et me garde», etc., «et si je reviens en paix à la maison de mon père»,

אזי והיה הוי' לי לאלקים פי' כי אחר שיהיה אלקים עמדי בבחינת אתכפא ואתהפכא ואחר כל המדרגות עד ושכתי בשלום כו'

alors «Havaya sera pour moi Elokim». Cela signifie qu'après «Elokim sera avec moi», dans le mode de la soumission et de la transformation (itkafya et it'hap'ha), et après avoir franchi tous les niveaux jusqu'à «et si je reviens en paix», etc.,

אזי יבא ויגיע למדרגה גדולה ונפלאה היא ביטול והתכללות באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' הוי' עד שבחי' הוי' בבחי' אלקים תחשב

il parviendra alors à un niveau élevé et merveilleux: l'annulation de soi (bitoul) et l'intégration dans la Lumière infinie, béni soit-Il, elle-même, qui est infiniment au-dessus du niveau de Havaya, au point que le niveau de Havaya sera considéré comme celui d'Elokim.

(ועמ"ש מזה סדי"ה אני הו"י אלקיכם דפי ציצית וסדי"ה ושבת בשלום ועי' ברכות ויצא פרשה עי' [עיינן] גבי נטל הקדוש ברוך הוא שיחתן של אבות ועשאו מפתח לגאולתן של בנים ועמ"ש מזה סדי"ה וכל בניך):

(Voir ce qui est écrit à ce sujet à la fin du discours commençant par «Je suis Havaya, votre D.ieu», dans la section des tsitsit, et à la fin du discours commençant par «Et si je reviens en paix»; voir aussi [Midrach] Rabbah, Vayétsé, section 70, à propos de «Le Saint béni soit-Il prit les paroles des Patriarches et en fit une clé pour la délivrance de leurs enfants»; et voir ce qui est écrit à ce sujet à la fin du discours commençant par «Et tous tes enfants».)

3 ג והנה יעקב אמר כסדר המדרגה ממטה למעלה והיינו מדרגת הצדיקים ההולכים לפני ה' ממדרגה למדרגה

3. Or, Yaakov parla selon l'ordre des degrés, du bas vers le haut. C'est là le niveau des tsadikim, qui marchent devant D.ieu d'un degré à l'autre.

אך מי שהעביר את הדרך וחטא על הנפש שפגם באיזה ל"ת [לא תעשה] או בביטול מ"ע [מצות עשה] הרי א"א לו להמשיך בחי' הו"י בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה להיות אתכפיא ואתהפכא מאחר שפגם בשם הו"י

Mais celui qui s'est écarté du chemin et a « péché contre son âme », en causant une souillure par quelque prohibition ou par la négligence d'un commandement positif, ne peut faire descendre le niveau de Havaya dans le niveau d'Elokim, dans l'unité supérieure et l'unité inférieure, de sorte qu'il y ait soumission et transformation, puisqu'il a souillé le Nom Havaya.

כי המצות נקראו מצות הו"י כמ"ש בזה"ק [בוהר הקדוש] דתליין בשמיה כענבין באתכלא מימינא ומשמאלא מימינא מ"ע [מצות עשה] ומשמאלא מל"ת [מצות לא תעשה].

Car les mitsvot sont appelées « les mitsvot de Havaya », comme il est dit dans le saint Zohar : elles sont suspendues à Son Nom comme des raisins à une grappe, à droite et à gauche : à droite, les commandements positifs, et à gauche, les commandements prohibitifs.

4 והנה אומרים בתיקון ק"ש [קריאת שמע] שעל המטה אם פגמתי באות יו"ד ונתחייבתי סקילה וכן בוידוי על חטא ביוהכ"פ [ביום הכפורים] מזכירין סקילה שריפה כו'

Or, dans l'ordre du Chéma récité au coucher, nous disons : « Si j'ai porté atteinte à la lettre youd et suis devenu passible de lapidation » ; de même, dans la confession « Pour le péché » de Yom Kippour, nous mentionnons la lapidation, le bûcher, etc.

לא דברו בעבירות חמורות דוקא שחייב עליהם סקילה ממש (כגון עובד עבודת כוכבים שהוא מהנסקלין)

Ils ne parlaient pas spécifiquement de transgressions graves passibles de la lapidation proprement dite, comme le culte des idoles, qui fait partie des fautes punies par lapidation,

שהרי התורה היא בבחינת השתלשלות שיש בה גשמיות ורוחניות וכשם שיש סקילה גשמיות על עבירות החמורות בגשמיות כן יש סקילה רוחניות על עון ששקלוהו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] בעבירות חמורות ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בפרק לפני אידיהן ישראל שבחו"ל [שבחוץ לארץ] כו'

car la Torah relève de l'ordre de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout), où se trouvent le matériel et le spirituel. De même qu'il existe une lapidation matérielle pour les transgressions matériellement graves, il existe une lapidation spirituelle pour un péché que nos Sages, de mémoire bénie, ont considéré comme relevant des fautes graves, à l'image de leur enseignement dans le chapitre Lifnei Eideihen : « Les Juifs qui se trouvent hors de la Terre », etc.

כי ענין עבודת כוכבים בגשמיות הוא המשתחוה לשמש וירח מפני שמהם תצא השפעת המזון וכמ"ש ממגד תבואות שמש וממגד גרש

Car, dans son sens matériel, l'idolâtrie consiste à se prosterner devant le soleil et la lune, puisque c'est d'eux que provient le flux de subsistance, ainsi qu'il est écrit : « par l'abondance des produits du soleil et par l'abondance du rendement des

ירחים הגם שבאמת נמשך ההשפעה על ידם הרי הם שלוחי ההשפעה בלבד והמשתחוה להם מחשיב אותם ליש ודבר נפרד כאלו הם משפיעים מצד עצמם

lunes ». Bien qu'en vérité le flux soit attiré par leur intermédiaire, ils ne sont que les agents de ce flux ; celui qui se prosterne devant eux les considère comme une réalité autonome (yech), distincte, comme s'ils dispensaient [ce flux] de leur propre chef.

והנה ההשתחוה בגשמיות היינו שכופף ראשו וקומתו הגשמיים ויש השתחוה ברוחנית שכופף ומבטל שכלו לדבר הנשפע מן השמש והירח שהם מגד תבואות כו'

Or, la prosternation matérielle consiste à courber sa tête et son corps matériels ; il existe aussi une prosternation spirituelle, lorsque l'on courbe et annule son intellect devant ce qui découle du soleil et de la lune, lesquels sont « l'abondance des produits », etc.,

בדאגת הפרנסה ע"י איזו תחבולה כאלו התחבולה ההיא היא עיקרית בהשפעה זו הגם שנאמר וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה הרי ה' אלקיך כתיב שלא יהיה נפרד מאלקותו ית' כו'

en s'inquiétant de sa subsistance et en recourant à quelque stratagème, comme si ce stratagème était l'élément essentiel de ce flux. Bien qu'il soit dit : « Havaya, ton Dieu, te bénira dans tout ce que tu feras », il est écrit « Havaya, ton Dieu » : il ne faut pas que cela soit séparé de Sa divinité, béni soit-Il, etc.

משא"כ כשמחשיב את התחבולה עיקר ההשפעה שהוא בבחי' נפרד כו' וע"ז הרי הוא חייב סקילה רוחנית

En revanche, lorsqu'il considère le stratagème comme l'essence même du flux, qui relève du niveau de la séparation, etc., il est passible de lapidation spirituelle.

כי סקילה היא באבנים והיינו שע"י גורם להיות לו לב אבן שלא יוכל לפתוח לבו בהתבוננות בחי' הוי' כו'

car la lapidation se fait avec des pierres ; c'est-à-dire que, par là, il fait en sorte d'avoir un cœur de pierre, de sorte qu'il ne puisse ouvrir son cœur pour contempler le niveau de Havaya, etc.

וכן כל הכועס כו' וגסות הרוח כו' שהם כאלו עובד עבודת כוכבים לפי שהם היפך הביטול

De même, « quiconque se met en colère », etc., et l'orgueil, etc., sont comme si l'on adorait des idoles, car ils sont l'opposé de l'annulation de soi (bitoul) ;

והרי פוגם באות יו"ד שהוא ענין הביטול בחינת חכמה כו' וכה"ג [וכהאי גוונא] בביטול מ"ע [מצות עשה] התלויות באות יו"ד ביטול תורה דאורייתא מחכמה כו'

et il porte ainsi atteinte à la lettre youd, qui correspond à l'annulation de soi, au niveau de 'Hokhma (sagesse), etc. De même, lorsqu'il néglige les commandements positifs liés à la lettre youd : négliger l'étude de la Torah, car la Torah procède de 'Hokhma, etc.

(וע' בר"מ [ברע"א מהימנא] ר"פ כי תשא ופ' שופטים רע"ד ב') והה' של השם הוא בחי' התבוננות באורך ורוחב בגדולת א"ס ב"ה להלהיב לבו כו'.

(Voir aussi le Ra'aya Mehemna, au début de la paracha Ki Tissa, et la paracha Shoftim, 274b.) Le hé du Nom correspond au niveau de la contemplation, dans toute son ampleur et toute son étendue, de la grandeur de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, afin d'embraser son cœur, etc. ;

דהיינו כמו אות ה' שיש לה אורך ורוחב עד"מ וכנגד זה שריפה שישרוף לבו באש זרה ותאות חומריו
[חומריות] כו'

c'est-à-dire comme la lettre hé, qui a, par analogie, une longueur et une largeur. À cela correspond la brûlure : il brûle son cœur d'un feu étranger et de désirs pour les choses matérielles, etc.

וכיוצא בזה הרבה פרטי עבירות וביטול מצות שהם פוגמים את השם הוי' כל חד לפום מאי דידע
בנפשי' [בנפשיה] אשר ע"כ לא יוכל להמשיך שם הוי' בבחי' אלקים הוא הצמצום ביחודא תתאה ועילאה
להיות אתכפיא ואתהפכא.

De même, il existe de nombreuses autres fautes particulières et négligences des mitsvot qui portent atteinte au Nom Havaya, chacun selon ce qu'il sait de son propre état intérieur ; c'est pourquoi il ne peut attirer le Nom Havaya dans le niveau d'Elokim, qui est le tsimtsoum (contraction), dans l'unité inférieure et l'unité supérieure, de sorte qu'il y ait soumission et transformation.

5 והעצה היעוצה לזה ויצעקו אל הוי' שכדי להיות המשכות הוי' צריך להקדים בחי' צעקה בלב מקרב
איש ולב עמוק מעומקא דלבא ולהיות בטל ונכלל באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מבחי' הוי'

Le conseil donné à cet effet est : « Et ils crièrent vers Havaya ». Pour qu'il y ait des émanations de Havaya, il faut d'abord atteindre le niveau d'un cri dans le cœur, « du plus profond de l'homme et d'un cœur profond », jailli des profondeurs du cœur, et être annulé et inclus dans la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, elle-même, qui est au-dessus du niveau de Havaya,

כי אני הוי' הוא שמי כו' כנ"ל אלא מצד עצמותו ומהותו ית' נק' בשם אנכי מי שאנכי שאינו

car « Je suis Havaya, tel est Mon Nom », etc., comme indiqué plus haut ; mais, en ce qui concerne Son Essence et Son Être, béni soit-Il, Il est appelé du nom d'Anochi (« Moi »), « Qui Je suis », ce qui n'est pas

נתפס בשם וע"ז נאמר אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וכתוב לפני הוי' תטהרו למעלה מבחי' הוי'
ששם הוא עליות כללות נשמות ישראל ביום הכפורים

saisi par un nom. C'est à ce propos qu'il est dit : « Moi, Moi (Anochi Anochi), c'est Moi qui efface tes transgressions pour Ma cause » ; et il est écrit : « Devant Havaya, vous serez purifiés » : au-dessus du niveau de Havaya, car c'est là qu'a lieu l'élévation de l'ensemble des âmes d'Israël à Yom Kippour.

והיינו על ידי בחי' רחמנות מדתו של יעקב מבריה מן הקצה אל הקצה דהיינו מן הקצה התחתון שירד מטה מטה אל הקצה העליון שמראש כל

des degrés, le niveau d'Anochi, qui est au-dessus du niveau de Havaya. Et ce niveau de compassion consiste à éveiller la compassion pour l'étincelle de divinité dans son âme, après avoir pris à cœur l'élévation de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, dans Sa gloire et en Son Essence même, Lui qui est élevé et sublime au-dessus du niveau de Havaya,

דרגין בחי' אנכי שלמעלה מבחינת הוי' ובחי' רחמנות זו הוא שיעור רחמים על ניצוץ אלקות שבנפשו אחרי שישים אל לבו רוממות א"ס ב"ה בכבודו ובעצמו שהוא רם ונשא מבחי' הוי'

Et cela, par le niveau de compassion, l'attribut de Yaakov, qui «s'étend d'une extrémité à l'autre» : c'est-à-dire de l'extrémité inférieure, où il est descendu toujours plus bas, jusqu'à l'extrémité supérieure, au sommet même de tous les

כי הוי' בחכמה וכולם בחכמה עשית כתיב שהוא כעשיה גשמיות ואי לזאת הרחמנות גדולה על ניצוץ אלקות שבנפשו איך שירד פלאים מאיגרא רמה כו'

car «Havaya est en 'Hokhma», et il est écrit : «Tu as tout fait avec 'Hokhma», ce qui est comparable à une création matérielle. Aussi la compassion pour l'étincelle de divinité dans son âme est-elle grande : elle est descendue de manière stupéfiante, «d'un toit élevé», etc.

ובחינת רחמנות זו אותה אנו מבקשים אלקי עולם ברחמיך הרבים כו' ברחמיך דייקא כלומר שאתה יודע הרחמנות כמה גדלה בלי שיעור ואין ביכולת השגת נשמותינו

Et c'est ce niveau de compassion que nous demandons : «Dieu du monde, dans Ta grande compassion», etc. «Dans Ta compassion» précisément, c'est-à-dire que Tu sais combien cette compassion est grande, sans mesure, et que nos âmes n'ont pas la capacité de comprendre

לשער גודל עוצם הרחמנות על הירידה הגדולה הזאת מאור א"ס ב"ה מאחר שנשמותינו הן בבחי' גבול ונברא יש מאין אין להם הרגשה זו על הירידה הזאת שמאור א"ס ב"ה (ועמ"ש בד"ה כנשר יעיר).

et d'évaluer l'immensité de cette compassion pour cette grande descente depuis la Lumière infinie, béni soit-Il ; puisque nos âmes sont limitées et créées, quelque chose à partir de rien, elles ne ressentent pas cette descente depuis la Lumière infinie, béni soit-Il. (Voir aussi ce qui est écrit dans le discours commençant par «Comme un aigle réveille son nid».)

וזהו ותתפלל חנה על הוי' ובכה תבכה שעל ידי בחינת בניה היא בחי' ומדת התעוררות הרחמנות תתפלל על ה' על דייקא למעלה מבחי' הוי'. ועמ"ש מזה בפי' משפטים ע"פ לא תהיה משכלה ועקרה כו'.

Et tel est [le sens de] «'Hanna pria sur (al) Havaya et, en pleurant, elle pleura»: par le niveau des pleurs, qui est le niveau et l'attribut de l'éveil de la compassion, elle prie «sur Havaya» — «sur» précisément — au-dessus du niveau de Havaya. Voir aussi ce qui est écrit à ce sujet dans la paracha Michpatim, sur le verset: «Aucune femme ne fera de fausse couche ni ne sera stérile», etc.

6 וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך פירוש עד שהוי' יהיה בבחינת אלקים וצמצום על ידי התשובה הוא התעוררות הרחמנות

Et telle est [la signification de] «Reviens, Israël, jusqu'à Havaya, ton D.ieu (Elokecha)»: c'est-à-dire, jusqu'à ce que Havaya soit au niveau d'Elokim et du tsimtsoum (contraction), par la techouva (retour), qui est l'éveil de la compassion.

כי עיקר התשובה בלב שתהיה התשובה גדולה כל כך בפנימית הלב מעומקא דלבא עד כי ישוב ליבטל וליכלל באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחינת הוי'

Car l'essence de la techouva réside dans le cœur: il faut que la techouva soit si profonde, au plus intime du cœur, du tréfonds du cœur, que l'homme revienne pour s'annuler et s'inclure dans la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, elle-même, qui est infiniment au-dessus du niveau de Havaya;

רק לפני הוי' תטהרו ואנכי אנכי הוא מוחה כו'. ועמ"ש ע"פ כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך כו' בפי' נצבים:

seulement, «devant Havaya, vous serez purifiés», et «Moi, Moi, Je suis Celui qui efface», etc. Voyez aussi ce qui est écrit sur le verset «Car cette mitsva que Moi (Anochi) je t'ordonne», etc., dans la paracha Nitsavim.

7 ד והנה סדר התשובה הוא שלא כסדר והשתלשלות המדרגה ממטה למעלה כנ"ל רק הוא בבחינת דילוג למעלה מבחי' השתלשלות והטעם ביאר הכתוב

4. Or, l'ordre de la techouva n'est pas celui de l'ordre et de l'enchaînement des niveaux, de bas en haut, comme indiqué plus haut ; elle procède plutôt par un saut, au-dessus du niveau de l'enchaînement descendant des mondes (hichtalchelout). Le verset en explique la raison :

כי כשלת בעונך והיינו כמ"ש כשל בעוני כחי היינו הנשמה וכמ"ש כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך כו'

« Car tu as trébuché dans ton iniquité. » Cela correspond à ce qui est écrit : « Ma force (ko'hi) a trébuché à cause de mon iniquité » : il s'agit de l'âme, comme il est écrit : « Tout ce que ta main trouve à faire, fais-le avec ta force (ko'hakha) », etc.

(ע' [עיינן] זח"ג [זהר חלק ג] פנחס ר"כ ע"א) שהנשמה קרויה נר כמ"ש נר הוי' נשמת אדם ועבירה מכבה כו' כלומר שמכבה את הנר כו' (כמ"ש בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו)

(Voir Zohar, partie III, Pin'has, 220a.) Car l'âme est appelée une lampe, comme il est écrit : « L'âme de l'homme est la lampe de Havaya » ; et « une transgression éteint », etc., c'est-à-dire qu'elle éteint la lampe, etc. (comme cela est expliqué dans le discours commençant par « Après Havaya, votre D.ieu, vous marcherez »).

לכך אין כח בנשמה לעמוד בקשרי המלחמה בבחי' אתכפיא ואתהפכא ולהמשיך הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה אחר שנתחלשה וכשל כחה מפני העבירה שכבתה נרה וע"כ צריכה לדלג שור אל רום המעלות.

C'est pourquoi l'âme n'a pas la force de tenir dans les lignes de bataille, dans le mode de la soumission et de la transformation (itkafia et it'hap'ha), ni de faire descendre Havaya dans le niveau d'Elokim, dans l'unité supérieure (yi'houda ila'a) et l'unité inférieure (yi'houda tata'a), puisqu'elle a été affaiblie et que sa force a trébuché à cause de la transgression qui a éteint sa lampe. Elle doit donc « franchir un mur d'un bond », jusqu'au sommet des niveaux.

וזהו כי תצא למלחמה על אויביך על דייקא ולכן מתחלה שובה ישראל עד שהוי' יהיה בבחי' אלקיך ואח"כ קחו עמכם דברים הם התורה והמצות וכמ"ש

Tel est le sens de : « Quand tu partiras en guerre contre tes ennemis » : « contre » (al), précisément. C'est pourquoi il faut d'abord : « Reviens, Israël », jusqu'à ce que Havaya soit au niveau de « ton D.ieu (Elokekha) », puis : « Prenez avec vous des paroles », c'est-à-dire la Torah et les mitsvot, comme il est écrit

ברכות פ' תצוה פלי"ח ושובו אל הוי' להמשיך בחי' הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה ע"י אתכפיא ואתהפכא כי זהו תכלית בריאת האדם בעוה"ז לשמור ולעשות כסדר המדרגה

dans [Midrach] Rabba, paracha Tetsavé, section 38 ; « et revenez vers Havaya » : faire descendre le niveau de Havaya dans celui d'Elokim, dans l'unité supérieure et l'unité inférieure, par la soumission et la transformation. Car tel est le but de la création de l'homme dans ce monde : observer et accomplir, selon l'ordre des niveaux

(ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] במי נמלך בנשמתן של צדיקים ועיין זח"ג [זהר חלק ג] אמור) (ד"ק

ע"ב) ע"פ בת אבי היא כו'

(C'est pourquoi nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : « Avec qui consulta-t-Il ? Avec les âmes des tsadikim » ; voir aussi Zohar, partie III, Emor (folio 100b), au sujet du verset « Elle est la fille de mon père », etc. ;

ובחי' בת אבי היא כמ"ש סד"ה יהודה אתה בפ"י בני אביך ולילך ממדרגה למדרגה ממטה למעלה רק התשובה הוא לפי שעה שהנשמה צריכה לכך לדלג שור שלא כסדר ודרך ההשתלשלות

et le niveau de « la fille de mon père » est expliqué comme il l'est à la fin du discours commençant par « Yehouda, toi », au sujet du sens de « les fils de ton père »), et progresser de niveau en niveau, de bas en haut. La techouva, en revanche, ne s'impose que pour le temps où l'âme en a besoin : elle doit « franchir un mur d'un bond », sans suivre l'ordre ni la voie de l'hichtalchelout ;

אבל אח"כ שישב אל ה' וירחמהו הנה מזה נמשך שם הוי' בחי' התהוות כל ההוויות בהתחדשות החיות כו'

Mais ensuite, lorsqu'« il reviendra vers Havaya et qu'Il aura compassion de lui », le Nom Havaya est alors attiré d'en haut, au niveau de la venue à l'existence de tous les êtres, avec un renouvellement de la force vitale, etc.

ולתקן כל הפגמים ולמלאות כל החסרונות שחיסר מ"ע [מצות עשה] או שפגם במל"ת [במצות לא תעשה] אזי

יהיה נמשך שם הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה להיות אתכפיא ואתהפכא.

et pour réparer tous les défauts et combler tous les manques causés par l'omission d'un commandement positif ou par une transgression d'un commandement négatif. Alors, le Nom Havaya sera attiré au niveau d'Elokim, dans l'unité supérieure et l'unité inférieure, afin qu'il y ait soumission et transformation.

8 וזהו שנאמר ביג"מ [בי"ג מדות] רחמים ויקרא הוי' הוי' כלומר שהוי' קורא וממשיך בחי' הוי' דהיינו שע"י בחי' הוי' אלקיך שהוי' הוא בבחי' אלקים ממשיך להיות הוי' נמשך בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה וכי' הויות

Et c'est ce qui est dit dans les Treize Attributs de miséricorde : « Et Il appela : Havaya, Havaya » ; c'est-à-dire que Havaya appelle et fait descendre le niveau de Havaya. Autrement dit, par le niveau de « Havaya, ton Dieu (Elokecha) », où Havaya est au niveau d'Elokim, Il fait en sorte que Havaya soit attiré au niveau d'Elokim, dans l'unité supérieure et l'unité inférieure. Et ces deux [mentions de] Havaya

אלו הם כתובים בשני מקראות דכתיב הוי' רחום וחנן וכתב חנן ורחום הוי' פי' הוי' רחום וחנן שמבחינת הוי' נמשך בחי' רחמנות וחסד להוות עולמות יש מאין ולהתצמצם במדת אלקים שהיא ג"כ מדת החסד כנ"ל.

sont écrits dans deux versets, car il est écrit : « Havaya, compatissant et gracieux », et il est écrit : « Gracieux et compatissant est Havaya ». Le sens de « Havaya, compatissant et gracieux » est que du niveau de Havaya descendent le niveau de la compassion et du 'Hessed (bonté), afin de faire exister des mondes à partir du néant et de se contracter dans l'attribut d'Elokim, qui est également l'attribut du 'Hessed, comme indiqué plus haut.

9 וחנן ורחום ה' פי' שהתהוות והמשכות החסד שהרי אין זה אלא בחי' צמצום לגבי אור א"ס ב"ה עתמו כביכול הגורם להיטות צמצום זה הוא חנן ורחום שמבחי' אנכי מי שאנכי נמשכים יג"מ [בי"ג מדות] רחמים שבהם

Et « Gracieux et compatissant est Havaya » signifie que la venue à l'existence et les émanations du 'Hessed — car cela n'est qu'un niveau de tsimtsoum par rapport à la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, elle-même, pour ainsi dire — ont pour cause « gracieux et compatissant » : car du niveau de Anokhi, « Qui je suis », émanent les Treize Attributs de miséricorde, en lesquels...

ועל ידם קורא וממשיך הוי' הוי' כו' כנ"ל (ועמ"ש מזה סד"ה ואתחנן אל הוי') וזהו כי עמך הסליחה למען תורא

et par lesquels Il appelle et fait émaner « Havaya, Havaya », etc., comme indiqué plus haut. (Voir aussi ce qui est écrit à ce sujet à la fin du discours commençant par « Et j'ai supplié Havaya ».) Tel est le sens de « Car auprès de Toi est le pardon, afin que Tu sois craint »,

כי בבחי' סליחה ביום הכפורים שהוא גילוי רצון העליון לפני הוי' תטהרו נמשך יג"מ [י"ג מדות] רחמים להיות גילוי בחי' יראה הוא יו"ד של שם ה וי'

car, par le niveau du pardon à Yom Kippour, qui est la révélation de la Volonté suprême — « devant Havaya vous serez purifiés » —, les Treize Attributs de miséricorde émanent, afin que se révèle le niveau de crainte, qui est le youd du Nom Havaya,

כמ"ש בזה"ק [בזהר הקדוש] יו"ד על ריש"י [רישיה] דביה שריא דחילו והה' הוא בחי' אהבה והם הנסתרות לה' אלקינו שהנסתרות הם אהוי"ר [אהבה ויראה] והנגלות ו"ה נגלות

comme il est dit dans le saint Zohar: « Le youd est au-dessus de Sa tête, car en lui réside la crainte »; et le hé est le niveau de l'amour. Ce sont « les choses cachées qui appartiennent à Havaya notre D.ieu », car les choses cachées sont l'amour et la crainte; et « les choses révélées »: le vav et le hé sont révélés;

הן התורה והמצות תורה וי"ו המשכה הקול קול יעקב ה' בחי' מצות מעשיות שבעשייה כו' והיינו גילוי של שם הוי' להיות התחדשות ההתהוות כו' כנ"ל.

ce sont la Torah et les mitsvot: la Torah est le vav, une émanation, « la voix est la voix de Yaakov »; le hé est le niveau des mitsvot pratiques, qui relèvent d'Assiya (Action), etc. Telle est la révélation du Nom Havaya, afin que la venue à l'existence soit renouvelée, etc., comme indiqué plus haut.

10 ועמ"ש עוד מענין כי עמך הסליחה למען תורא ע"פ שובה ישראל עד כו' וע"פ תקעו בחדש וע' בזהר אמור דק"א א'.

Et voyez aussi ce qui est écrit sur le thème de « Car auprès de Toi est le pardon, afin que Tu sois craint », à propos du verset « Reviens, Israël, jusqu'à... », etc., et du verset « Sonnez au mois nouveau »; voyez aussi le Zohar, Emor, folio 101a.

וזהו הלך ילך ובכה כו' כי הנה ישראל נקראו בשרשם למעלה זרע קדש מצבתה (בישעיה סס"י [סוף סימן ו']

Et telle est [la signification de] « Il s'en va, il s'en va en pleurant », etc. Car Israël, à leur racine supérieure, sont appelés « une semence sainte en est la souche » (Isaïe, fin du chapitre 6),

שיסודתה בהררי קדש עליון (עיין זח"א [זהר חלק א] ט"ו א' ובהר הרקיע ר"פ בראשית ע"פ הנצנים נראו כו')

dont le fondement est dans les montagnes de la sainteté suprême (voir Zohar, partie I, 15a, et le Zohar HaRakia, au début de la paracha Berechit, à propos du verset « Les fleurs ont paru », etc.).

ומשך הזרע היינו ההמשכה וירידה שירדו ונשתלשלו נשמותיהם למטה (ועיין ברבות ר"פ ויגש גבי במושך הזרע זה יוסף ועמ"ש מענין יוסף סד"ה ושמתי כדכד).

Et « le tirage de la semence » (mechekh hazéra) désigne l'attirance vers le bas et la descente par lesquelles leurs âmes descendirent et se déployèrent en chaîne [de niveaux] vers le bas. (Voir aussi [Midrach] Rabba, au début de la paracha Vayigach, à propos de « celui qui tire la semence : c'est Yossef » ; et voyez ce qui est écrit sur le thème de Yossef à la fin du discours commençant par « Je ferai [tes fenêtres de] rubis »).

ועי' עוד ברבות וישלח פע"ט דקאי על יעקב והכל ענין אחד וכמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף ועמ"ש מזה סד"ה ויקחו אליך פרה גבי עץ ארז ואזוב)

Voyez aussi [Midrach] Rabba, Vayichla'h, section 79, où cela se rapporte à Yaakov ; tout cela relève d'un seul et même sujet, comme il est écrit : « Voici les générations de Yaakov : Yossef. » Voyez aussi ce qui est écrit à ce propos à la fin du discours commençant par « Ils prendront pour toi une vache », au sujet du « bois de cèdre et de l'hysope ».

ולהיותם חוזרים ועולים בקדש העליון ממטה למעלה הלך ילך ממדרגה למדרגה בהליכה שאין לה שיעור והפסק הגבה למעלה מאד ע"י בחי' ובכה היא התעוררות הרחמנות ובכה תבכה שעייז יהי בבחי' על ה' כו' כנ"ל.

Et pour qu'ils retournent et s'élèvent dans la sainteté suprême, du bas vers le haut, « il s'en va, il s'en va » : ils s'élèvent de niveau en niveau, dans une ascension sans mesure ni interruption, très haut, grâce au niveau des « pleurs », qui est l'éveil de la compassion ; et « elle pleura et pleura » : grâce à cela, ils atteindront le niveau de « au-dessus de Havaya », etc., comme mentionné plus haut.

11 ואח"כ בא יבא ברנה נושא אלומותיו שחוזר וממשיך מלמעלה למטה תוספת וריבוי אור בהתחדשות ההתהוות להמשיך בחינת שם הוי' בבחי' אלקים להיות

Et ensuite, « il reviendra, venant dans l'allégresse, portant ses gerbes » : car il attire à nouveau, d'en haut vers le bas, un supplément et une multiplication de lumière, dans le renouvellement de la venue à l'existence, afin d'attirer le niveau du Nom Havaya dans le niveau d'Elokim, de sorte que

אתכפיא ואתהפכא בכל הדברים הן בסור מרע הן בועשה טוב שע"ז נאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה' שהם דברים הרבה שיהיה בהם המשכת הוי'

il y ait soumission et transformation (itkafya et it'hap'ha) en toutes choses, tant dans le fait de «s'écarter du mal» que dans celui de «faire le bien». C'est à ce sujet qu'il est dit: «Prenez avec vous des paroles (devarim) et revenez vers Havaya»: il s'agit de nombreuses choses (devarim), dans lesquelles Havaya doit être attiré.

וזהו נושא אלומותיו שהוא עד"מ כמו אלומות ועומרים שהם ממין הגרעין שנעשו בתוספת וריבוי כך יהיה גדול כח התשובה

Et c'est là [le sens de] «portant ses gerbes»: par analogie, comme des gerbes et des bottes de céréales, qui sont de même nature que la semence et qui se forment en surcroît et en abondance; ainsi, la force de la techouva (retour) sera grande.

(ועמ"ש ע"פ בשלח פרעה בענין וזרעתיה לי בארץ כו' נטעתך שורק כו' ע"ש מה שכתבתי ע"פ והנה אנחנו מאלמים אלומים ומענין פי' ברנה בד"ה ושכתי בשלום כו' והיה כו'. ובזה מובן המדרש אגדה שהביא רש"י [רבי שלמה יצחקי])

(Et voyez ce qui est écrit sur le verset «Lorsque Pharaon renvoya», à propos de «Je la sèmerai pour Moi dans le pays», etc., et de «Je t'avais plantée comme une vigne de choix», etc.; voyez là ce que j'ai écrit sur le verset «Et voici que nous étions en train de lier des gerbes»; ainsi que sur le sens de «dans l'allégresse», dans le discours qui commence par «Et je reviendrai en paix», etc., «et Havaya sera», etc.) C'est ainsi que s'éclaire le Midrach Aggada cité par Rachi.

(בשופטים רס"י [ריש סימן ה'] נאמר בסיני אנכי הוי' אלקיך בכרמל יאמר כפול ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים בימי אליהו עכ"ל [עד כאן לשונו])

(sur les Juges, au début du chapitre 5), il est dit: «Au Sinaï, on prononça "Je suis Havaya, ton D.ieu"; au Carmel, on le dira deux fois: "Havaya, c'est Lui Elokim; Havaya, c'est Lui Elokim", aux jours d'Éliyahou.» Fin de citation.

והיינו כי בסיני היו נש"י [נשמות ישראל] צדיקים וע"י התומ"צ [התורה ומצות] ממשיכים שם הוי' בבחי' אלקים כנ"ל אבל בהר הכרמל ע"י התשובה הגיעו עד הוי' אלקיך

Cela signifie qu'au Sinaï, les âmes d'Israël étaient des tsadikim et que, par la Torah et les mitsvot, elles attirent le Nom Havaya dans le niveau d'Elokim, comme indiqué plus haut; mais, au mont Carmel, grâce à la techouva, elles parvinrent jusqu'à «Havaya, ton D.ieu»,

דהיינו ע"י ששבו ליבטל בעצמות אור א"ס ב"ה שלמעלה משם הוי' כנ"ל ולכן כפלו לומר ב"פ [ב' פעמים] הוי' הוא האלקים שזהו ענין ב' הפירושים הנ"ל.

c'est-à-dire qu'en revenant pour s'annuler dans l'essence de la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, qui est au-dessus du Nom Havaya, comme indiqué plus haut. C'est pourquoi ils le répètent et dirent deux fois: «Havaya, c'est Lui Elokim»; cela correspond aux deux interprétations mentionnées plus haut.

12 וז"ש [וזהו שכתוב] במדרש בקהלת שם ד"א [דבר אחר] זכובי מות יבאיש כו' מדבר בדורו של אליהו אתמול מבאישין דברים כנגדו כו'

Et c'est ce qui est dit dans le Midrach sur Kohélet, à cet endroit: «Autre explication: "Les mouches mortes empestent", etc. Cela parle de la génération d'Éliyahou: hier, ils faisaient empestier les paroles contre lui», etc.,

והיום מביעים דברים ואומרים ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים עכ"ל [עד כאן לשונו] שנק' זה יביע שמן רוקח

«et aujourd'hui, ils font jaillir des paroles et disent: "Havaya, c'est Lui Elokim! Havaya, c'est Lui Elokim!"» Fin de citation. Car cela est appelé «faire jaillir l'huile du parfumeur»,

שהוא השמן המעורב בבשמים שיש בו ריח טוב והוא כענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ ריח כגדיו ריח כגדיו כמו שכתוב ברבות תולדות ס"פ ס"ה.

qui est de l'huile mélangée à des épices et dégage un parfum agréable. Et cela est comparable à l'enseignement de nos Sages, de mémoire bénie, à propos du verset «le parfum de ses vêtements (begadav)»: «le parfum de ses traîtres (bogdav)», comme il est écrit dans [Midrach] Rabba, Toldot, fin de la section 65.

13 והוא גם כן ההמשכה מ"ג מדה"ר [מדות הרחמים] בחי' כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו' ועמ"ש סד"ה מי יתנך כאח לי וסד"ה זאת חנוכת המזבח ומענין יביע בד"ה

Et ceci aussi est l'effusion provenant des Treize Attributs de Miséricorde, le niveau de «Comme l'huile précieuse», etc., «qui descend sur la barbe», etc. Voyez également ce qui est écrit à la fin du discours commençant par «Si seulement tu étais pour moi comme un frère», et à la fin du discours commençant par «Voici la dédicace de l'autel»; et au sujet de «fait jaillir», dans le discours commençant par

להבין ענין הברכות וזהו ג"כ ענין שבסיני נאמר אנכי ובתבור נאמר ב"פ [ב' פעמים] אנכי ע"ש ברש"י [ברבי שלמה יצחקי] והיינו כי ע"י המצות ממשיך בחינת הוי" מבחי" אנכי והוא להיות אלקיך

« Pour comprendre la question des bénédictions. » Et c'est aussi le sens de ce qui se produisit au Sinaï: Anokhi (« Moi ») y fut prononcé, tandis qu'au Tavor, Anokhi fut prononcé deux fois; voyez à ce sujet le commentaire de Rachi. Autrement dit, par les mitsvot, on fait descendre le niveau de Havaya à partir du niveau d'Anokhi, afin qu'Il soit « ton Dieu (Eloké'ha) »;

אבל בתשובה נאמר אנכי הוא מוחה פשעיך ב' פעמים אנכי כנגד ב' ממעמקי הלב ממעמקים קראתיך כמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום כו' ע"ש והוא למעלה מההמשכה שע"י המצות.

mais, à propos de la techouva, il est dit: « Moi, Moi (Anokhi Anokhi), c'est Moi qui efface tes transgressions »: Anokhi est répété deux fois, en correspondance avec les deux profondeurs du cœur: « Des profondeurs, je T'ai appelé », comme l'explique le discours commençant par « Car cette mitsva que Je te prescris aujourd'hui », etc. Voyez à ce sujet. Cela se situe au-dessus de l'effusion qui s'opère par les mitsvot.

14 וזהו שבהר תבור זכו לבחי" זו דהיינו ע"י תשובה ומה נמשך ג"כ ענין הכפל ב' פעמים הוי" הוא האלהים דהא בהא תליא.

Et c'est pourquoi, au mont Tavor, ils méritèrent ce niveau, à savoir grâce à la techouva ; de là découle également le fait de répéter deux fois : « Havaya est Elokim », car l'un dépend de l'autre.

ועי' מענין תבור וכרמל ברכות ויחי ר"פ צ"ט ובתי"י [ובתרגום יונתן] (בשופטים סי' ה' ובהלים סי' ס"ח ט"ז) ובגמרא פ"ד דמגילה (דכ"ט ע"א) והוא כענין הנזכר בזח"א [בזהר חלק א] ויצא (דקנ"ח ע"א)

Voyez, au sujet de Tavor et du Carmel, [Midrash] Rabbah, Vayechi, début de la section 99 ; le Targoum Yonatan (sur Juges, chapitre 5, et sur Psaumes, chapitre 68, [verset] 16) ; et la Guemara, chapitre 4 de Megillah (folio 29a). Cela est du même ordre que ce qui est mentionné dans le Zohar, partie I, Vayetzei (folio 158a),

בענין הרי בתר שהם טורי דפרודא בחי' ומשם יפרד והיו לארבעה ראשים ועיין ברכות בראשית פי"ו ובשה"ש [ובשיר השירים] ע"פ עד שיפוח היום כו'

au sujet des « montagnes de séparation (bater) », qui sont les montagnes de séparation (tourei deperouda), le niveau de « et de là il se divisait et formait quatre bras ». Voyez également [Midrash] Rabbah, Bereishit, section 16, et le Cantique des Cantiques, sur le verset « Jusqu'à ce que le jour respire », etc.

והנה העלייה מטורי דפרודא להתכלל באחד זהו ענין בחי' תשובה וזהו ענין המבואר במ"א ע"פ ורב שלום ורב להושיע

Or, l'élévation depuis les montagnes de séparation, pour être inclus dans l'Un, constitue le niveau de la techouva. C'est là le propos expliqué ailleurs à partir du verset « et abondance de paix » et « puissant pour sauver ».

ולכן מזה נמשך העלייה אח"כ שלא בהדרגה והוא ענין מ"ש בסוף שיר השירים ברח דודי כו' על הרי בשמים בחי' ריח והריחו ביראת ה'

C'est pourquoi il en découle ensuite une élévation qui ne s'effectue pas progressivement. Tel est le sens de ce qui est écrit à la fin du Cantique des Cantiques : « Fuis, mon bien-aimé », etc., « sur les montagnes d'aromates » : le niveau du parfum, « et il sera pénétré du parfum de la crainte de Ha-vaya ».

וזהו ג"כ ענין יביע שמן רוקח כנ"ל ואעפ"כ [ואף על פי כן] ניתנה התורה בסיני דוקא שרומז לבחינת צדיקים וכמ"ש בת"י [בתרגום יונתן] (בשופטים שם)

Tel est également le sens de « répandre une huile parfumée », comme mentionné plus haut. Pourtant, la Torah fut donnée précisément au Sinaï, qui évoque le niveau des tsadikim, comme il est écrit dans le Targoum Yonatan (sur Juges, là),

דהוא חליש וזעיר מכל טורייא שהוא ענין השפלות והביטול בחינת ונפשי כעפר לכל תהיה ועי"ז דוקא פתח לבי בתורתך משא"כ הרי תבור וכרמל טורי דפרודא

car il est plus bas et plus petit que toutes les montagnes : cela exprime l'humilité et l'annulation de soi (bitoul), le niveau de « Que mon âme soit comme la poussière pour tous ». C'est précisément par cela que vient « Ouvre mon cœur à Ta Torah ». En revanche, les montagnes de Tavor et du Carmel sont des montagnes de séparation,

נקרא הרים גבנונים מלשון או גבן או דק שהחוטא פוגם במצוה אחת הרי נעשה מחוסר אבר כו' כמ"ש [כמה שכתוב שם] בד"ה כי המצוה הזאת בענין תמים תהיה כו' אלא שעל ידי התשובה

et sont appelées « montagnes bossues » (harim gavnounim), d'après l'expression « ou bossu (giben), ou nain » : le pécheur qui porte atteinte à une seule mitsva devient comme quelqu'un à qui il manque un membre, etc., comme cela est expliqué là, dans le discours commençant par « Car cette mitsva », à propos de « Tu seras intègre (tamim) », etc. Mais grâce à la techouva,

הנה במקום שבעלי תשובה עומדין כו' לכן נאמר בהם אח"כ ב' פעמים אנכי כו' וכנ"ל.

« Là où se tiennent ceux qui font techouva », etc. C'est pourquoi il fut dit ensuite à leur sujet, à deux reprises : « Anokhi », etc., comme indiqué plus haut.

אבל עכ"ז [עם כל זה] הרי מבואר לעיל שהתשובה הוא לפי שעה לדלג שור כו' אבל אח"כ צריך להמשיך על ידי התורה ומצות.

Mais malgré cela, il a été expliqué plus haut que la techouva est, pour l'instant, un moyen de « franchir un mur », etc., mais qu'ensuite, il faut faire descendre par la Torah et les mitsvot.

15 וזהו ענין סיני. שזהו בחי' הקביעות של סדר ההמשכה וברבות פ' ויצא פס"ח ע"פ והנה סולם מוצב ארצה כו' זה סיני.

Et tel est le sens du Sinaï : il représente le niveau de permanence de l'ordre de la descente. Et dans [le Midrach] Rabbah, parachat Vayétsé, section 68, sur le verset « Et voici une échelle dressée sur la terre », etc. : « C'est le Sinaï »,

שהוא ג"כ בחינת וראשו מגיע השמימה. והיינו כמ"ש יעקב אם יהיה אלקים עמדי כו' והיה הוי' לי לאלקים.

qui est également le niveau de « et son sommet atteint les cieux ». C'est ce qu'expriment les paroles de Yaakov : « Si Elokim est avec moi », etc., « alors Havaya sera pour moi Elokim ».

16 והוא מדרגת הצדיקים כנ"ל שע"ז ג"כ יוכל להגיע לבחינה זו ע"ד מ"ש גבי מצות תשובה מי יעלה לנו השמימה כו'.

Et c'est le niveau des tsadikim, comme indiqué plus haut : par cette voie également, on peut atteindre ce niveau, conformément à ce qui est écrit au sujet de la mitzva de techouva : « Qui montera pour nous aux cieux ? », etc.

ועמ"ש בד"ה יונתי ב חגוי הסלע והענין כי התשובה אינה על עבירות דוקא אלא על הריחוק מה' וכמ"ש בד"ה האזינו

Et voyez ce qui est écrit dans le discours qui commence par « Ma colombe, dans les fentes du rocher ». Le point est que la techouva ne concerne pas spécifiquement les transgressions, mais l'éloignement de D.ieu, comme cela est expliqué dans le discours qui commence par « Prêtez l'oreille,

השמים בפ"י כל ימיו בתשובה וכל הקרב אל ה' ביתר שאת צריך להיות יותר שפל רוח למטה מטה בבחינת ותתצב אחותו מרחוק ה' נראה לי.

cieux», au sens de «tous ses jours dans la techouva». Et quiconque se rapproche de D.ieu avec une plus grande élévation doit être d'autant plus humble d'esprit, toujours plus bas, au niveau de «Sa sœur se tint à distance», et de «De loin, Havaya m'est apparu».

17 וכמ"ש בד"ה בהעלותך את הנרות בענין מה שתקנו בתפלת שמונה עשרה סלח לנו כי חטאנו אחר קריאת שמע שמקבל עליו עול מלכות שמים ומצות ואהבת

Et comme il est expliqué dans le maamar qui commence par «Quand tu élèveras les lampes», au sujet de l'institution de «Pardonne-nous, car nous avons péché» dans la prière des Chemoné Ess-ré, après la lecture du Chéma, où l'on accepte le joug de la royauté céleste (kabbalat ol) et le commandement «Tu aimeras» :

כי היא הנותנת דדוקא לאחר שקיבל עליו עול מלכות שמים ומאריך באחד אזי יבין שיש חטא ופשע ואזי יאמר סלח לנו כו'

car c'est précisément là la raison : ce n'est qu'après avoir accepté le joug de la royauté céleste et prolongé [la prononciation du mot] «Un» qu'il comprendra qu'il y a faute et transgression ; alors il dira : «Pardonne-nous», etc.

ע"ש ועמ"ש ע"פ מה טובו בענין ג' תשובות דנר"נ [דנפש רוח נשמה] שנמצא כולם צריכים לתשובה וע' זח"ג [זהר חלק ג] פ' אחרי (דע"ג ע"א)

Voir là-bas. Et voir ce qui est écrit sur le verset «Que tes tentes sont belles», au sujet des trois sortes de techouva de néfesh, roua'h et nechama, de sorte qu'il apparaît que tous ont besoin de techouva. Voir aussi le Zohar, partie III, parachat A'haré (folio 73a),

גבי תלת דרגין מתקשרין דא בדא כו' ע' [ע"י] מ"ש מזה בביאור ע"פ ולא תשבית מלח והנה אורייתא סתים וגליא

à propos de «Trois degrés sont liés l'un à l'autre», etc. Voir ce qui est écrit à ce sujet dans l'explication du verset «Tu ne manqueras pas de mettre du sel». Or, la Torah est cachée et révélée ;

ולכן עם היות שבסיני נאמר רק פעם אחת אנכי הוי' אלקיך מכל מקום אורייתא סתים ומרומז בזה ג"כ הבחינה הב' שבפי' הוי' הוא האלקים והיינו על ידי התשובה

c'est pourquoi, bien qu'au Sinaï « Je suis Havaya, ton D.ieu » n'ait été dit qu'une seule fois, la Torah est néanmoins cachée, et cela fait également allusion au second aspect compris dans le sens de « Havaya, c'est Elokim », lequel s'accomplit par la techouva.

ולכן נאמר שובה ישראל דוקא שהוא בחי' הפנימית דיעקב והיינו שבקריאת שמע אומר שמע ישראל

C'est pourquoi il est dit précisément : « Reviens, Israël » ; cela désigne le niveau de la dimension intérieure de Yaakov. En effet, dans la lecture du Chéma, on dit : « Écoute, Israël »,

ואזי דוקא אח"כ אומר בשמו"ע [בשמונה עשרה] סלח לנו כי חטאנו כו' כנ"ל שהוא ענין שובה ישראל

et c'est précisément alors, ensuite, que l'on dit dans les Chemoné Essré : « Pardonne-nous, car nous avons péché », etc., comme indiqué plus haut ; c'est là le sens de « Reviens, Israël ».

וגם י"ל [יש לומר] פי' שובה ישראל דרצה לומר שובה להיות בבחינת ישראל שלמעלה מבחינת יעקב וכל כך תשוב עד אשר הוי"ה יהיה בבחי' אלקיך כנ"ל:

On peut aussi expliquer que le sens de « Reviens, Israël » est : reviens pour atteindre le niveau d'Israël, qui est supérieur au niveau de Yaakov ; et reviens tellement que Havaya soit pour toi au niveau de « ton D.ieu », comme indiqué plus haut.

LikuteiTorah.com

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Cette édition contient le texte hébreu et la traduction française.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Notre traduction française, faite à partir de notre traduction anglaise de l'hébreu, sans les notes de Kehot : CC BY 4.0.

Cette édition dans son ensemble : CC BY-NC 4.0. Elle peut être copiée, imprimée et partagée librement, en citant Kehot Publication Society et likuteitorah.com ; elle ne peut pas être vendue. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/likutei-torah/shabbos-shuvah/1/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak